

Vraag nr. 71
van 19 december 2003
van de heer JOHAN MALCORPS

"Water voor Ontwikkeling" – Beleid

Water is tot een politiek thema van eerste orde uitgegroeid, en dat zowel voor het binnenlands beleid als voor het internationaal beleid en het beleid inzake ontwikkelingssamenwerking. In eigen land worden alle overheden met de waterproblematiek geconfronteerd. Vervuiling van water, overstromingen, maar ook verdroging zijn de grote uitdagingen. Om deze tegelijk aan te kunnen, is een gecoördineerde aanpak nodig. De versnippering van het waterbeleid in Vlaanderen is groot, terwijl er anderzijds multinationale groepen klaar staan om een aantal publieke watertaken naar zich toe te trekken. De Vlaamse overheid heeft nieuwe krijtlijnen uitgezet voor het waterbeleid, door het decreet op water bestemd voor menselijke aanwending (2002) en vooral door het decreet integraal waterbeleid (2003).

Over de principes die aan een lokaal, regionaal, nationaal en internationaal waterbeleid ten grondslag dienen te liggen, bestaat ruime eensgezindheid. Zo bijvoorbeeld over de principes geformuleerd in het "Belgisch Watermanifest" "Water voor Iedereen", voorgesteld door de Belgische Vereniging voor het Wereldwatercontract en door ZE Prins Laurent in het Vlaams Parlement in 2001.

In dezelfde geest hebben verschillende derdewereld- en milieu-NGO's het laatste jaar campagne gevoerd rond het basisrecht van alle wereldburgers en landen op drinkbaar water. Dit in het verlengde van de Millenniumdoelstelling, goedgekeurd op de VN-top in Johannesburg, die bepaalt dat het aantal mensen dat niet beschikt over drinkbaar water tegen 2015 gehalveerd moet worden. Het basisrecht op water werd overigens treffend vertolkt door prof. Ricardo Petrella, die hierrond reeds jaren geleden een mondiale kruistocht startte.

Recentelijk werden de NGO-eisen nog eens gebundeld door het Nationaal Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking (NCOS) (actie waterleiding, 26/11/2003). De eisen die gesteld worden voor het Belgisch buitenlands beleid (bv. t.a.v. de WTO en de GATT) moeten allicht ook ondersteund worden door het Vlaams Parlement en de Vlaamse regering. Meer bepaald dienen deze eisen mee uitgangspunt te zijn van inspanningen van ons Vlaams beleid inzake ontwikkelingssamenwerking. (NGO : niet-gouvernementele organisatie ; WTO : World

Trade Organisation ; GATT : General Agreement on Tariffs and Trade)

De openbare watermaatschappijen moeten een actieve rol spelen op het internationale vlak door publiek-publieke samenwerking met ontwikkelingslanden in het kader van de Millenniumdoelstellingen.

1. De Vlaamse overheid wil via het "Consortium Water voor Ontwikkeling" samen met de Vlaamse drinkwatermaatschappijen en de NGO's actief inzake rechtvaardig waterbeleid, de (financiële) inspanningen in het kader van het bereiken van de Millenniumdoelstelling opdrijven. Dit kan door het creëren van een "Waterfonds voor Ontwikkeling" waarin de Vlaamse drinkwatermaatschappijen samenwerken met de federale en Vlaamse ontwikkelingssamenwerking.

Hoe ver staat het met de uitbouw van de werking van dit Consortium en van dit Waterfonds ?

Welke concrete verbintenissen werden door de drinkwatermaatschappijen reeds aangegaan ?

Welke door het Vlaams Gewest ?

2. Vanuit Vlaanderen zou een stevige engagementsverklaring verwacht mogen worden : zes miljoen Vlamingen moeten in staat zijn om minstens zes miljoen mensen op aarde aan te sluiten op drinkbaar water. Daarbij kan de band worden gelegd met de waterspaarinspanningen gepromoot via het Vlaams Waterloket (cf. het Brits model van "Water Aid").

Aan welke concrete voorstellen werkt de minister ?

Antwoord

1. Vlaanderen heeft zich geëngageerd tot de uitvoering van de Millennium Ontwikkelingsdoelstelling en de afspraken van de Wereldtop Duurzame Ontwikkeling omtrent zuiver water, sanitatie en geïntegreerd waterbeleid. Watervoorziening en sanitatie dienen daarbij als operationele doelstellingen prioritaire aandacht te krijgen, aangezien de nood daar het hoogst is, zonder het geïntegreerde karakter van het waterbeleid uit het oog te verliezen.

Om hiertoe een actieve bijdrage te leveren, deed mijn voorgangster, mevrouw Vera Dua,

het voorstel een "Consortium Water voor Ontwikkeling" in het leven te roepen. De oprichting hiervan is gepland op Wereldwaterdag (22 maart 2004). Via dit forum, waar overheid, drinkwatermaatschappijen, niet-gouvernementele organisaties, academische wereld en privé-ondernemingen bij betrokken zijn, moet de inspanning van Vlaanderen om het Zuiden van veilig water te voorzien, kunnen worden opgevoerd. Er is in Vlaanderen immers heel wat kennis aanwezig over de watersector, zowel op het vlak van watervoorziening als van waterzuivering.

Vanaf augustus 2003 werden alle Vlaamse actoren binnen de watersector en/of de internationale samenwerking uitgenodigd om tot een versterkte samenwerking te komen en de realisatie van bovenvermelde internationale afspraken effectief vorm te geven. Doelstellingen en mogelijke activiteiten werden steeds verder geconcretiseerd.

In eerste instantie zal het Consortium zich richten op een versterking van de samenwerking tussen de actoren, op het inventariseren van bestaande en geplande waterprojecten en beschikbare Vlaamse expertise en op het onderzoeken van de mogelijkheden om op een efficiënte manier financiële middelen te mobiliseren ten dienste van de ontwikkelingslanden.

Aangezien dit laatste het individuele werkterrein van de betrokkenen overstijgt, zal verdere afstemming nodig zijn en zullen beleidsbeslissingen genomen moeten worden. De creatie van het zogenoemde "Waterfonds" is dus niet gepland op korte termijn, maar de mogelijkheden voor financiering worden wel onderzocht.

Op termijn dient het Consortium 1) te functioneren als een forum voor vraag en aanbod van de Vlaamse knowhow, expertise en financiële middelen ; 2) de communicatie te bevorderen van Vlaamse ontwikkelingssamenwerkingsinitiatieven rond water, vooral op Europese en internationale fora en naar hulpbehoevende landen toe ; 3) een bewustmakingsfunctie te vervullen naar het Vlaamse publiek, lokale en regionale overheden, bedrijven en verenigingen omtrent de waterproblematiek in de derde wereld, het belang van water als hefboom tot ontwikkeling en de mogelijkheden die er zijn om hieraan zelf een bijdrage te leveren.

Op Wereldwaterdag 2004 (22 maart) zullen alle betrokkenen uitgenodigd worden om samen

met mij een intentieverklaring te ondertekenen en zal de versterking van de samenwerking hoog op de agenda staan.

Aangezien de gesprekken zich in de voorbereidende fase bevinden, is het nemen van engagementen in concrete projecten door de leden van het Consortium onder de paraplu van het Consortium nog niet aan de orde. Dat neemt niet weg dat een aantal maatschappijen, de overheid, NGO's, universiteiten op eigen initiatief investeren in projecten in ontwikkelingslanden.

Zo heeft de Vlaamse regering er zich eind 2003 toe verbonden om in het kader van de ontwikkelingssamenwerking met Zuid-Afrika financiële steun te verlenen aan een programma rond water en sanitatie in afgelegen landelijke gebieden in het Sekhukhune-district in de provincie Limpopo. Meer bepaald zal de Zuid-Afrikaanse NGO Tsogang, samen met de lokale overheden en het Zuid-Afrikaanse departement voor Water en Bosbouw, instaan voor de rehabilitatie van bestaande waterpompen en -putten, en voor de aanleg van nieuwe pompen, putten, kleinschalige waterleidingssystemen, en dergelijke. Daarnaast is een hele rist flankerende maatregelen ingebouwd om de duurzaamheid van dit programma te verzekeren. De steun aan dit programma bouwt overigens verder op eerdere projecten voor watervoorziening van de NGO Tsogang, die door Ontwikkelingssamenwerking werden meegefinancierd. In het kader van de projecten voor ontwikkelingseducatie ontvangt de Vlaamse NGO Protos, die gespecialiseerd is in watervoorziening, ondersteuning van de Vlaamse overheid.

Daarnaast plant het Vlaams Gewest het opstellen van een toegankelijke, momenteel niet bestaande, inventaris van lopende en geplande waterprojecten door Vlaamse wateractoren. Op die manier krijgt men een idee van de inspanningen die in Vlaanderen reeds gebeuren, naast initiatieven door de overheid.

2. Het Consortium stelt zich tot doel bij te dragen aan alle internationaal genomen engagementen m.b.t. water, met bijzondere aandacht voor de Millenniumdoelstelling inzake drinkwater en de doelstelling van de Top van Johannesburg inzake sanitatie binnen het kader van het integraal waterbeheer. De suggestie van de vraagsteller om tegen 2015 zes miljoen mensen in het zuiden (evenveel als het aantal inwoners van Vlaanderen) van veilig water en/of sanitatie te voorzien,

is een doelstelling die ook reeds in de stuurgroep vooropgesteld werd.

Naast de ondertekening van de intentieverklaring op Wereldwaterdag, plan ik nog het laten opstellen van een inventaris van lopende en geplande waterprojecten door Vlaamse wateractoren. Op die manier krijgt men een idee van de inspanningen die in Vlaanderen reeds gebeuren. Voorts zal een publicatie worden voorbereid m.b.t. de expertise die in Vlaanderen aanwezig is rond de institutionele organisatie van de watervoorziening (publiek-publieke samenwerking via intercommunales), iets waar vanuit ontwikkelingslanden vraag naar is. Een derde initiatief is een onderzoek naar analoge verwezenlijkingen in het buitenland, waar met een minimum aan inspanning een maximum aan resultaat wordt gegenereerd, ten dienste van de ontwikkelingslanden.